

σπουδαιότητα των θεσμών εις την εικονογραφίαν της Θεοτόκου, τόσον εις την Βυζαντινήν, ὅσον καὶ εις την Ρωσικήν τέχνην.

P. Henry. *Le règne et les constructions d'Etienne-le-Grand, prince de Moldavie, (1475 - 1504), σ. 43-58.*

Μελέτη ιστορική μᾶλλον, ἄνευ ἰδιαίτερου διὰ τὴν τέχνην ἐνδιαφέροντος, ἣτις θὰ εἶχε περισσότερον τὴν θέσιν της εἰς τὸν πρῶτον τόμον, ὅπου αἱ ἱστορικαὶ πραγματεῖαι.

N. Jorga. *Rapports italo-orientaux dans l'art du Moyen-Age, σ. 59-69.*

Διὰ τῆς μελέτης ταύτης πειρᾶται ὁ συγγραφεὺς νὰ ἐξηγήσῃ τὰ δυτικὰ στοιχεῖα τὰ παρατηρούμενα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τέχνην τῶν Βαλκανίων. Τὰ παραδείγματα ὅμως τὰ ὁποῖα παρέχει ἀπὸ τὰς τοιχογραφίας τῆς ἐκκλησίας τοῦ Πατραούτσι ἐν Μολδαβίᾳ, ἀναγομένας εἰς τὸν 15^{ον} αἰῶνα, δὲν δεικνύουν οὐδεμίαν φανεράν δυτικὴν ἐπίδρασιν, ἀλλὰ τοῦναντίον εἶναι τυπικὰ παραδείγματα τῆς μετὰ τὴν ἄλωσιν ὀρθοδόξου ἀγιογραφίας.

G. de Jerphanion. *Le «Thorakion», caractéristique iconographique du XIe siècle, σ. 71-79.*

Εἰς τὴν Ἐκθεσὶν τῆς βασιλείου τάξεως ἀναφέρεται ὡς βασιλικὸν ἔμβλημα καὶ τὸ «Θωράκιον» τὸ ὁποῖον ὁ κ. Ebersolt ἐταύτισε μὲ τὸ ἐν εἴδει ἀσπίδος χρυσοκέντητον ἐπίθημα, τὸ ὁποῖον παρίστανται φέρουσαι αἱ αὐτοκράτειραι καὶ αἱ ἄγιοι βασιλισσαι. Ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζων τὰ διασωθέντα μνημεῖα εὐρίσκει, ὅτι τοῦτο ἀπαντᾷ μόνον κατὰ τὸν 11^{ον} αἰῶνα, εἶναι δὲ ὄχι ἀνεξάρτητον ἐπίθημα, ἀλλὰ τὸ ἄκρον ἄλλου ἐνδύματος, τὸ ὁποῖον ἐφέρετο καὶ πρὸ τοῦ στήθους, ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα «Θωράκιον».

Fr. Macler. *Raboula - Mlgé, σ. 81-97.*

Ἐξετάζεται ἐκ νέου τὸ ζήτημα τῆς χρονολογίας τοῦ περιφήμου Συριακοῦ εὐαγγελίου τοῦ ἀποκειμένου εἰς τὴν Λαυρεντιακὴν Βιβλιοθήκην τῆς Φλωρεντίας. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο, γραφὲν ἐν ἔτει 586 ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Ραβούλα, εἶναι σπουδαιότατον διὰ τὰς ἐν ἀρχῇ αὐτοῦ μικρογραφίας καὶ τοὺς ἱστορημένους κανόνας τῆς ἁρμονίας τῶν Εὐαγγελιστῶν. Κατὰ τὸν κ. Macler, ὁ Ραβούλας ἔγραψε τὸ κείμενον μόνον, τὸ ὁποῖον εἶναι ἄσχετον μὲ τὰς μικρογραφίας καὶ τὴν λοιπὴν διακόσμησιν τῶν πρώτων φύλλων. Αἱ μικρογραφαὶ ἐξ ἄλλου καὶ ἡ ἄλλη διακόσμησις οὔτε σύγχρονοι πρὸς τὸ κείμενον εἶναι, ἀλλὰ οὔτε καὶ μεταξύ των, ἀνήκουσαι εἰς διαφόρους ἐποχάς. Ὅπως δὲ τώρα ἔχουν δὲν εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν θέσιν, διότι ἡ σειρὰ τῶν φύλ-

λων ἔχει διαταραχθῆ ὑπὸ τοῦ βιβλιοδέτου. Ὁ κ. Μ. ἐπιχειρεῖ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ὑποτιθεμένης ἀρχικῆς αὐτῶν τάξεως. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς κανόνας, ὁ συγγραφεὺς προτείνει μίαν γνώμην ἀληθῶς λίαν παράδοξον. Νομίζει δηλαδή, ὅτι ὑπῆρχον ἐργαστήρια παρασκευάζοντα τοιοῦτους κανόνας, εἰς τοὺς ὁποίους, ἀναλόγως τῆς ἐθνικότητος τοῦ ἀγοραστοῦ, ἐγράφοντο αἱ ἀντιστοιχίαι τῶν εὐαγγελίων εἰς τὴν Συριακὴν, τὴν Ἀρμενικὴν, τὴν Ἑλληνικὴν κλπ. Λίαν ἐπίσης ἀνεπιτυχῆς εἶναι ἡ σύγκρισις μικρογραφιῶν τινων τοῦ χειρογράφου τούτου πρὸς τὰς ἀντιστοιχίας τοῦ ἐν τῇ Μονῇ τῶν Μεχταριστῶν τῆς Βενετίας διασφζομένου Ἀρμενικοῦ εὐαγγελίου τοῦ 10^{ου} αἰῶνος, τοῦ καλουμένου τῆς Βασιλίσσης Μελέ. Ἡ παράστασις τοῦλάχιστον τῆς Πεντηκοστῆς ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τούτῳ, ἦν παρέχει ὁ συγγραφεὺς παραβαλλομένη πρὸς τὴν ἐν τῷ χειρογράφῳ τοῦ Ραβούλα, οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν ἔχει.

G. Millet. *La vision de Pierre d' Alexandrie*, σ. 99 - 115.

Ὁ κ. Millet μὲ τὴν γνωστὴν λεπτολόγον εὐσυνειδησίαν του ἀναλύει πάσας τὰς γραπτὰς πηγὰς περὶ τοῦ δράματος καὶ τοῦ μαρτυρίου τοῦ Πέτρου Ἀλεξανδρείας, τοῦ δεινοῦ πολεμίου τοῦ αἰρεσιάρχου Ἀρείου. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων τούτων ἐξετάζει κατόπιν τὰς ἐπὶ τῶν μνημείων διασωθείσας ἀπεικονίσεις τοῦ θέματος τούτου καὶ τοὺς λόγους τῆς ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συσχετίσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν λειτουργίαν.

N. Okunev. *Fragments de peintures : de l' église Sainte-Sophie d' Ochrida*, σ. 117 - 131.

Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου τῆς ιδρύσεως τῆς ἀρχικῆς ἐκκλησίας τῆς Ἁγ. Σοφίας καὶ τῶν διαφόρων εἰς αὐτὴν προσθηκῶν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πολλὰς μέχρι τοῦδε συζητήσεις. Φαίνεται πιθανόν, κατὰ τὸν συγγραφέα, ὅτι τὸ ἀρχικὸν κτίσμα ἀνήκεν εἰς τὸν 11^{ον} ἢ 12^{ον} αἰῶνα. Ὁ ἐξωνάρθηξ ἀνηγέρθη, κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν ἐπιγραφὴν, ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Γρηγορίου ἐν ἔτει 1313 - 1314. Τὰ ἐν τῷ ναῷ διασωθέντα λείψανα τοιχογραφιῶν εὐρίσκονται εἰς δύο στρώματα, ὧν τὸ ἀρχαιότερον ἀνήκει εἰς τὸν 11^{ον} ἢ 12^{ον} αἰῶνα. Διακρίνονται μορφαὶ ἁγίων, κυρίως ἱεραρχῶν, μία πομπὴ ἀγγέλων, ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τμήματά τινα εἰκονογραφικῶν συνθέσεων (Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου κλπ.). Τέλος εἰς τὸν νάρθηκα καὶ τὸν ἐξωνάρθηκα διασφζονται τοιχογραφίαι τοῦ 14^{ου} αἰῶνος. Αἱ τοιχογραφίαι τοῦ κυρίως ναοῦ καὶ τοῦ ἱεροῦ εἶναι λείψανα σπουδαιότατα ἰδίως διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν σπανιότητα τοιούτων ζωγραφικῶν μνημείων κατὰ τὸν 11^{ον} καὶ 12^{ον} αἰῶνα.

VI. Pectovic. *Un peintre serbe du XIVe siècle*, σ. 133 - 136.

Εἰς τὰ γνωστὰ ὀνόματα Ἑλλήνων καὶ Σέρβων ζωγράφων τὰ διασφζόμενα εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας προστίθεται ἐν ἀκρόμῃ.